

Evenmin als Tjallingii-Beukers (1983) kan ik beoordelen of de gele variëteit gebonden is aan naaldbos, noch of de andere typisch is voor loofbos zoals Bon (1981) suggereert. De mijnsteenbergen bevatten veel resten van naaldbout, gebruikt voor de mijngangen, maar zijn met verschillende boomsoorten begroeid.

Var. *fulva* stond samen met *Lepiota felina* en *Hebeloma mesophaeum* onder *Salix* en *Betula* tussen diverse soorten mos, Akkerdistel en Basterdwederik. De bodem had een pH van 4-5.

De gele variëteit werd eveneens onder Berk verzameld, maar ook onder *Larix*.

Tot slot wil ik de heer W. Simons bedanken, die steeds de ondankbare taak op zich nam notities over de oecologie te maken.

De volgende collecties werden voor de vergelijking gebruikt:

Lepiota ventriospora var. *ventriospora*: 26 sept. 1981, herb. P.H. Kelderman 1503; 4 sept. 1982, P.H.K. 1524.

Lepiota ventriospora var. *fulva*: 25 september 1981, P.H.K. 1517 en 27 aug. 1982, P.H.K. 1530; alle collecties van de steenstort van de Mijn "Hendrik" te Brunssum.

LITERATUUR

Arnolds, E., Jansen, E., Keizer, P.J. & Veerkamp, M. (1988). Standaardlijst van Nederlandse macrofungi. Supplement 1.

Bon, M. (1981). Clé monographique des "Lépiotes" d'Europe (=Agaricaceae, Tribus Lepioteae et Leucocoprineae). Doc. mycol. 11(43): 1-77.

Bon, M. & Chevassut, G. (1974). Agaricales de la région "Languedoc-Clevenes". (3ème partie). Doc. mycol. 15: 1-35.

Bresadola, G. (1927). Iconographia mycologia 1.

Kelderman, P.H. (1988). Nieuwe en zeer zeldzame Nederlandse *Lepiota*-soorten (I). Coolia 31: 12-17.

Möller, F.H. (1957-58). Two *Lepiota*-species hitherto misinterpreted in Denmark. *Lepiota adulterina* sp.n. and *L. hetieri* Boud. Friesia 6:20-25.

Tjallingii-Beukers, D. (1983). Notities uit de IJsselmeerpolders (I). Coolia 26: 1-7.

Coolia 32(4), oktober 1989

DE EXCURSIES IN 1988

Elisabeth Jansen, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Kemperbergerweg 67,
6816 RM Arnhem

SUMMARY

In 1988 the Dutch Mycological Society organized 25 1-day forays and a weekend. In 51 localities the macrofungi were taken up and all together 964 species were found. Rare or interesting taxa and species new for the Dutch flora are separately mentioned or briefly discussed.

Het verslag over de excursies in 1987 (Coolia 31 (4), oktober 1988) heeft verschillende reacties uitgelokt. De presentatie van een totaal overzicht van alle gevonden soorten wordt als

positief ervaren. Het bezwaar is echter dat het nogal een gepuzzel is om uit te zoeken waar welke soort gevonden is. Een overzichtelijker totaalijst vraagt te veel plaatsruimte, vandaar dat de ledenvergadering in maart 1989 besloten heeft om het verslag over de excursies in 1988 weer in "oude stijl" te presenteren, d.w.z. een bespreking per excursieterrein.

Algemene gegevens

Er werden in 1988 25 dag-excursies gehouden en een verenigingsweekend. Hierbij werd geïnventariseerd in 51 km-hokken. Het totaal aantal soorten dat gevonden werd, bedroeg 964, verdeeld over 284 geslachten. De volgende algemene soorten werden vaak waargenomen: *Hypholoma fasciculare* (31x), *Mycena galericulata* (29x), *Trametes versicolor* (29x) en *Xylaria hypoxylon* (25x). Opvallend hierbij is dat dit allen houtbewonende soorten betreft, niet zo verwonderlijk als men ziet dat tijdens de excursies die in een droge periode vallen het grootste deel van de soortenlijst uit houtbewonende soorten bestaat. Kijken we naar hoge scores voor mycorrhizasoorten dan zijn dit *Paxillus involutus* (18x), *Amanita rubescens* (17x), *Laccaria laccata* s.s. (17x), *Lactarius quietus* (17x) en *Russula ochroleuca* (15x). De drie testsoorten: *Marasmius oreades*, *Rickenella fibula* en *Trametes versicolor*, waarvan verspreidingskaarten opgenomen werden in de laatste Nieuwsbrief van de Werkgroep Paddestoelenkartering Nederland, scoorden respectievelijk 7x, 22x en 29x. Soorten die men volgens de normen van de Standaardlijst (1984) en de Aanvulling op de Standaardlijst (1987) als "bijzonder" kan beschouwen, nl. gekenmerkt als ZZ of ZZZ bij de verspreiding, zijn tijdens deze excursies 1x of een enkele maal 2x waargenomen. Een uitzondering hierop zijn *Fomes fomentarius* (4x) en *Schizopora phellinoides* (6x), soorten die de laatste jaren duidelijk vooruit gaan in de verspreiding. Bijzondere vondsten worden bij de afzonderlijke excursies besproken.

Voorjaarsexcursies

7 mei: Schaelsberg-Valkenburg

Dit terrein kan heel rijk aan paddestoelen zijn, maar door de zeer droge maand april lieten de bodembewonende paddestoelen het grotendeels afweten; wel aanwezig was de voorjaarssoort *Calocybe gambosa*. In totaal werden er 53 soorten gevonden, waarvan *Lamprospora polytrichii* (een Ascomyceet die tussen mos groeit) en *Scytinostroma hemidichophyllum* (behorend tot de Corticiaceae) leuke vondsten waren.

14 mei: Quakjeswater-Rockanje

Totaal werden 27 soorten gevonden, typerend voor de droogte was dat hier slechts twee bodembewonende soorten bij waren, nl. de voorjaarssoort *Entoloma clypeatum* en *Marasmius oreades*.

21 mei: Lingebos-Vuren

De laatste voorjaarsexcursie ging naar het Lingebos in Vuren; ook hier was de oogst niet groot nl. 27 soorten. Hieronder waren twee nieuwe Ascomyceten voor Nederland, nl. *Cyathicula dolosella* die op bereklauw groeit en *Ophiobolus acuminatus* die volgens Dennis op stengels van composieten groeit.

Zomer-Najaarsexcursies

30 juli: Naardermeer

Geïncventariseerd werd in de moerasbossen rond het meer. Een nieuwe soort voor Nederland kwam hier uit, nl. *Naucoria sphagneti* uit een elzen- broekbos. Verdere leuke vondsten waren *Dasyscyphus carneolus* var. *longisporus*, bekend uit voedselrijke rietlanden en *Trametes hoehnelii* die volgens de Standaardlijst gewoonlijk op hout, dat eerder aangetast was door *Inonotus radiatus*, groeit. Totaal 52 soorten.

6 augustus: Wulperhorst

Dit is een oud loofbos met enkele lanen op stroomruggrond. Hier werden 82 soorten gevonden. Nieuw voor Nederland was *Dasyscyphus sericeus*, die evenals *Chlorosplenium* een groene kleurstof in het substraat afscheidt. Verder *Hyalinia rubella* een soort die in 1988 voor het eerst gevonden werd, maar wel op zes verschillende plaatsen. Deze soort kan naast hout ook op de Ascomyceet *Colpoma quercinum* groeien. Eveneens nieuw was *Hypoxylon nummularium* die op beuk groeide. De lanen die bezocht werden waren de mycologisch bekende lanen: Notenlaan (22 soorten) en de Blikkenburgerlaan (37 soorten), met de voor deze lanen kenmerkende soorten als *Boletus queletii*, *Lactarius fluens*, *Russula veternosa*, *Russula viscida* en *Lycoperdon mammiforme*. Nieuw voor Nederland was *Genea klotzschii*, de 2e soort uit dit geslacht voor Nederland. Een bezoek aan een beukelaan in Bunnik leverde nog 12 soorten op.

13 augustus: Linschoterbos

Een gemengd bos op klei. Vermeldenswaard zijn *Coprinus hiascens* en *C. silvaticus*. Verder *Entoloma occultopigmentatum*, een graslandsoort die lijkt op *E. sericeum*, maar hiervan te onderscheiden is door het pigment in de hoedhuid (Bas et al, 1988). Totaal 61 soorten.

20 augustus: Staelduinse Bos

Duinbos met overgangen van struwelen naar duingraslanden. Totaal 65 soorten, vermeldenswaard is *Gastrum recolligens*.

27 augustus: Huys ter Donck-Ridderkerk

Een parkachtig kleibos, reeds jaren een bekend terrein voor mycologen, waar 126 soorten werden waargenomen. Gewoonlijk zijn hier de geslachten *Inocybe* en *Russula* rijk vertegenwoordigd. *Inocybe* stelde niet teleur met 10 soorten. Van de *Russula*'s werd alleen *Russula mairei* var. *mairei* gevonden. Verdere bijzondere vondsten waren: *Flammulaster speireoides*, sinds de 1e vondst bijna op elke excursie hier aanwezig, *Helvella latispora*, *H. stevensii*, *Psathyrella vinosofulva* en *Rutstroemia petiolorum*, een soort die verward kan worden met *R. sydowiana*, maar hiervan afwijkt door de sporenmaat; bovendien zou *R. sydowiana* gebonden zijn aan eikenblad en kan *R. petiolorum* ook op es en beuk groeien. Verder werd hier ook nog "*Xerocomus populinus*" gevonden, een soort die nog niet beschreven is en voorlopig als nieuw beschouwd wordt. Het is een taxon uit de *Xerocomus chrysenteron*-groep met overwegend een geel-bruine hoed en steel met in de bovenste helft van de steel rose-rode stipjes en streepjes. Komt vooral voor onder populier maar ook onder andere bomen.

20 augustus: Middachten-De Steeg

Dit terrein bestaat uit een vochtig tot nat loofbos op rijke bodem. Hier werden 126 soorten gevonden. Bijzondere vondsten waren *Inocybe scabellata* ss. Kuhn, *Pluteus rimulosus*, *Russula melliolens*, *Simocybe sumptuosa* en *Trichophaea paludosa*.

3 september: Stiphoutse Bossen-Helmond

Van dit terrein, bestaande uit overwegend naaldbos op relatief vochtige zandgrond, werd het zuidelijk gelegen gebied bezocht, waar ook enkele vennetjes liggen. Tijdens deze excursie werden maar liefst 161 soorten gevonden. De paddestoelenwerkgroep van de KNNV uit Helmond inventariseert dit terrein al enkele jaren. Het totaal aantal soorten dat hier gevonden werd bedraagt inmiddels 567 soorten paddestoelen en 62 soorten myxomyceten. Van het geslacht *Russula* werden 16 soorten waargenomen. Vermeldenswaard zijn verder de Ascomyceten *Arachnopeziza aurata* en *Phaeohelotium umbilicatum* en de korstzwam *Lopharia spadicea*. *Amanita porphyria*, een soort die achteruit gegaan is in Nederland, werd ook waargenomen.

10-11 september: Verenigingsweekend in Zuid-Limburg

Bezocht werden de volgende terreinen: St. Jansbos (72 soorten), het Biebos (60 soorten), het Korreboos (57 soorten) en het Schaelsbergbos (87 soorten). Deze terreinen liggen allen in de omgeving van Valkenburg; het zijn de zogenaamde hellingbossen in het krijtdistrict. Uit Zuid-Limburg zijn nogal wat bijzondere *Lepiota*'s bekend. Hiervan werd alleen *Lepiota tomentella* gevonden. Enkele andere kenmerkende soorten waren *Marasmius wynnei*, *Phylloporus rhodoxantus*, *Pluteus umbrosus* en *Psathyrella leucotephra*.

17 september: Het Leudal

Een zeer gevarieerd terrein dat bestaat uit een heuvelachtig zandgebied met op de hoge, drogere gedeelten Grove dennenbossen en in de beekdalen vochtig tot drassig loofbos met elzenbroekbosjes. Er werden 131 soorten gevonden. Van het geslacht *Russula* werden 17 soorten gevonden, o.a. *Russula megacantha* die in de Standaardlijst als ZZZ gekenmerkt staat maar door Maarten van Vuure (1986) als een synoniem van *R. graveolens* beschouwd wordt. Verder werden er meerdere exemplaren van *R. paludosa* gevonden, een soort die vroeger zeer algemeen was in de dennenbossen, maar de laatste jaren sporadisch waargenomen is. Leuke vondsten waren ook *Cortinarius subserotus* en *Omphalina galericolor*.

17 september: Leusderheide

Een heideterrein omringd door eikestrubben. Dit was de excursie waar het hoogste aantal soorten gevonden werd nl. 181. Ook hier was het geslacht *Russula* het rijkst vertegenwoordigd nl. 16 soorten. Van het geslacht *Lactarius* waren er 10, o.a. de zeldzame soort *Lactarius fuscus*. Verdere bijzonderheden waren *Cortinarius raphanoides*, *Femsjonia pezizaeformis* en *Xerocomus spadiceus*. Bij de zeldzame soort *Gymnopilus decipiens* gaf de excursieleider het volgende commentaar: "Determinatie met "Moser", maar wel op grond van "flut" kenmerken zoals iemand opmerkte. Het zou best kunnen dat deze Amerikaanse soort dezelfde blijkt te zijn als *G. odini*. Hij is in deze lijst opgenomen als *G. decipiens* (cf) in de hoop dat hij daardoor opvalt en eens nauwkeuriger wordt bekeken (herb. J. Wisman)."

24 september: Noetselerberg-Nijverdal

Het deel dat bezocht werd bestaat uit bos met o.a. Beuk, Grove den, Eik, Lariks en Spar.

Langs de rand van de bossen staat veel Berk. Op open plekken (vroeger bebouwd) treft men soorten aan als Walnoot, Witte acacia, Linde enz. De totaallijst bevat 110 soorten. Enkele geslachten sprongen er weer uit: *Lactarius* (9 soorten) en *Russula* (13 soorten); ook hier *R. paludosa*. Een andere soort met een sterke achteruitgang die gevonden werd was *Cortinarius albviolaceus*.

1 oktober: Bloemkampen-Nunspeet

Dit terrein bestaat uit twee gedeeltes, de Bloemkampen met overwegend oud essehak-houtbos en het Grote Weiland met voornamelijk populierenbos. In de Bloemkampen werden 84 soorten gevonden. Vermeldenswaard zijn *Cortinarius casimiri*, *Inocybe phaeodisca* var. *geophylloides* en *Lactarius fulvissimus*. Het Grote Weiland leverde 89 soorten op met ondermeer *Calyprella campanula*, die van *C. capula* verschilt door de gladde buitenzijde van de vruchtlichamen en de bredere sporen; *Cortinarius junghunii* en *Melanoleuca verrucipes*, tot nu toe de enige vindplaats van deze soort.

8 oktober: Appelbergen-Haren en Vennebroek-Eelde

Het terrein de Appelbergen bestaat uit heidestrubben, vliegdennen en bos. Hier werden 131 soorten gevonden. Bijzonderheden: *Cortinarius psammocephalus* en *Galerina sahleri*. Over het landgoed Vennebroek, een juweel voor mycologen, staat een uitgebreid artikel in Coolia 31 (4) (Keizer & Sullock Enzlin, 1988). Van de 7 soorten uit het geslacht *Cortinarius* die gevonden werden, zijn er drie zeer zeldzaam, nl. *Cortinarius mucifluus* ss. Mos. behorend tot de groep *Myxacium*, en de *Telamoniids* *C. bovinus* en *C. subbalaustinus*. Totaal aantal soorten 62.

15 oktober: Dorst

Deze excursie bestond uit twee gedeeltes, nl. "de nieuwe leemputten", een terrein dat bestaat uit leemhoudend zand, bedekt met schraal grasland en verspreid staande bosjes met Berk, Wilg en Larix. Verder een dennebos gemengd met Eik en Berk. Door leemwinning zijn een aantal plassen ontstaan met overgangszones van vochtig naar droog. Sinds 1987 wordt het terrein extensief begraaasd door paarden. Door de excursieleider (e.a.) wordt dit terrein regelmatig geïnventariseerd maar toch kwamen er nog een aantal soorten uit die voor het eerst hier werden waargenomen nl. *Cortinarius pulchripes*, *Gomphideus roseus*, *Lactarius torminosus*, *Leccinum oxydabile*, *Lepiota castanea*, *Mycena pearsoniana* en *Tricholoma flavobrunneum*. Een verdere bijzonderheid was *Cortinarius subbalaustinus*. Totaal aantal 74.

"Leemlijn en omgeving": langs deze lijn werd het leem naar de steenfabriek vervoerd. men vindt hier een overgang van lemig zand naar leemarm zand, met ondermeer een beukenbos. Ook hier enkele soorten die nieuw waren voor dit terrein: *Ascotremella faginea*, *Clavaria acuta*, *Crepidotus mollis* var. *capolepis*, *Cystolepiota moelleri*, *Geastrum pectinatum* en *Lepiota fuscovinacea*. Een andere leuke vondst was *Lepiota echinacea* die hier voor het laatst in 1967 waargenomen was. Totaal aantal 98.

22 oktober: De Leemputten bij Staverden

Hier vindt men kleiputten, naaldhoutbos, vochtige heide en heischrale graslanden. Bij de oudere mycologen is dit een bekend gebied. Dat het ook nu mycologisch nog zeer interessant is liet Ruud Knol op de Nieuwjaars-bijeenkomst in 1988 zien. Deze excursie leverde

133 soorten op, met als bijzonderheden *Galerina sphagnum*, *Geoglossum cookeianum*, *Lactarius hemicyanus* en *Mycena viridimarginata*.

22 oktober: Willinks-Weuste-Winterswijk

Een botanisch belangrijk gebied, waar oeroud kalkgesteente aan de oppervlakte komt. Ook mycologisch had dit terrein veel te bieden. Er werden 153 soorten gevonden, waaronder enkele zeer zeldzame: *Inocybe bongardii* var. *pisciodora* (deze verschilt van de wat minder zeldzame var. *bongardii* in de geur: Bij var. *bongardii* zoet en zwaar, bij var. *pisciodora* eerst naar *Pelargonium*-bladeren, daarna vissig). Voorts *Lactarius hemicyanus*, *Mycenella salicina* en *Ramariopsis crocea*.

29 oktober: 1e: de Fraeylemaborg

Een terrein met naald- en loofbos, mycologisch een van de interessante gebieden uit het Noorden. Inmiddels zaten we weer in een droge periode en dit was aan de paddestoelenflora duidelijk te merken. De meeste soorten die gevonden werden waren houtbewonende soorten. Een leuke vondst was *Mycena pterigena*, een soort die volgens Moser op stengels van varens groeit. Totaal aantal soorten 72.

2e: Baggerputten-Slochteren

Een terrein met loofbos en moeras. Hier werden 68 soorten gevonden. Leuke vondsten waren ondermeer *Conocybe cryptocystis*, *Galerina salicicola*, *Lyophyllum ovisporum* en *Tephrocybe confusa*.

30 oktober: Koningsberg-Arnhem

Bezocht werd een gebied dat na een brand in 1976 opnieuw ingeplant is. Als proef was deze excursie op een zondag gepland. Het aantal deelnemers bedroeg 15, dus dit kan zeker als geslaagd beschouwd worden. Ondanks de droogte werden er toch nog 67 soorten gevonden. *Dermocybe crocea* var. *crocea* en *D. semisanguinea* kwamen hier voor, soorten die men vaker in jonge aanplant vindt. Ook vermeldenswaard is *Boletus piperatus* en *Gomphideus roseus* (met *Suillus bovinus*). Verder werd *Coltricia perennis* gevonden, een soort waarvan een sterke achteruitgang gemeld wordt.

5 november: De excursie in West-Brabant ging vanwege het gebrek aan paddestoelen (droogte) niet door.

5 november: De Wiersse-Vorden

De excursie vond wel plaats, er werden toch nog 64 soorten gevonden. Grote bijzonderheden waren er niet bij.

12 november: Karteringsexcursie Steenwijk

Drie terreinen werden bezocht, nl. het Sterrebeek te Frederiksoord met 48 soorten, Huis Westerbeek - Frederiksoord met 76 soorten en het "Adderveldje" - Nijensleek met 37 soorten. Het grootste deel van de gevonden soorten groeide op hout, echte bijzonderheden waren er niet bij, maar voor de verspreiding weer een waardevolle aanvulling.

12 november: Kasteel Broekhuizen

Ook dit terrein is bij veel mycologen reeds bekend en is mycologisch interessant. Er werden nu 88 soorten gevonden. Een bijzonderheid was *Hypocrea pulvinata*, een Ascomyceet die op *Piptoporus betulinus* groeit.

19 november: Grafelijkheidsduinen-Den Helder

In dit terrein begroeid met duinstruweel en bos werd niet eerder geïnventariseerd. Er werden 93 soorten gevonden, waaronder *Hebeloma psammophilum*, een soort die sinds 1986 uit ons land bekend is en bij *Salix repens* groeit. Vermeldenswaard is nog *Omphalina galericolor*.

19 november: Boswachterij Hapert.

Deze excursie werd afgelast; tijdens de voorexcursie was nauwelijks iets gevonden.

26 november: "Den Inkel" bij Kruijningen

Het betreft hier, in 1953 door de watersnoodramp ontstane overslaggronden, rond door de dijkdoorbraak ontstane krekken. De bodem bestaat uit kalkhoudend zand en klei. Het bos is ingeplant met gemengd loofhout. Een leuke vondst was *Peziza sepiatra* die op een brandplek groeide.

LITERATUUR

- Arnolds, E. (1984). Standaardlijst van de Nederlandse Macrofungi. Coolia Suppl. 26.
 Arnolds, E. & al. (1988). Standaardlijst van de Nederlandse Macrofungi. Supplement 1.
 Bas, C. & al. (1988). Flora agaricina neerlandica 1. A. A. Balkema.
 Dennis, R.W.G. (1978). British Ascomycetes. 3de Ed. J. Cramer.
 Keizer, P.J. & R.A.F. Sullock Enzlin. (1988.) Het landgoed Vennebroek, een mycologisch juweel. Coolia 31 (4).
 Moser, M. (1978). Kleine Kryptogamenflora, Band II b/2.
 Vuure, M. van (1985). Checklist van *Russulds* in Nederland.
 Vuure, M. van (1986). *Russula graveolens* Romell. Coolia 29: 63-69.

Coolia 32(4), oktober 1989

OECOLOGISCHE STATISTIEK VAN DE NEDERLANDSE MACROFUNGI

Eef Arnolds en Bernard de Vries,
 Biologisch Station, Kampsweg 27, 9418 PD Wijster*

Mededelingen nr. 393 van het Biologisch Station, Wijster.

SUMMARY.

The numbers of species in various functional groups and habitat types in the Netherlands are presented. The results are discussed and compared with similar data on phanerogams. It is concluded that inventarisation of macrofungi can supply with important additional information for research on behalf of nature conservancy.